

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 1203	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering Trondheim	Gradering Åpen
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr BA 4494	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Befaring av Bamble Verks gruber og skjerp				
Forfatter K.R. - G. Larsen		Dato 15.06 1916	Bedrift Bamle Verk	
Kommune Bamble	Fylke Telemark	Bergdistrikt Østlandske	1: 50 000 kartblad 17121 17124	1: 250 000 kartblad
Fagområde	Dokument type	Forekomster Meinkjær Vissestad Nystein Hansås Skaugen, BAMLE,		
Råstofftype	Emneord			
Sammendrag Dokumentet er en rapport fra befaringene i 1887 av nikkelgruvene Meinskjær, Vissestad, Nystein, Bamble, Hansås og Skaugen, og av tilstøtende skjerp. Informasjon er gitt for de individuelle gruver om beliggenhet og historikk, og om observasjoner gjort i gruveåpningene og på tippene under befaringen.				

5 - 5920-

NR: BA 4494

TI: Befaring av Bamble Verks gruber og skjærp.

AR: 1887

SI: 6

GR: Apen

FY: Telemark.

KO: Bamble.

KA: 17121 Langesund , 17124 Kragerø

KA: 17133 Kilebygd

KA: Arendal , Skien

ST: 10549 Bamble

XY: 32 , 5345 , 65393

EO: Malmgeologi , Nikkel,

EO: Magnetkis , Rapport,

Sammendrag:

Dokumentet er en rapport fra befaringene i 1887 av nikkelgruvene Meinkjær, Vissestad, Nystein, Bamble, Hansås og Skaugen, og av tilstøtende skjærp. Informasjon er gitt for de individuelle gruver om beliggenhet og historikk, og om observasjoner gjort i gruveåpningene og på tippene under befaringen.

Forekomstnr. forts.: 10552.

Forekomstens koordinater forts.: 32 5318 65358,
5313 65438.

MGU's referansearkiv

Bamble .og. nikkel

Aar 1887 den 4. August foretoges befaring av Bamle Verks gruber og skjerp. Geschworneren ledsagedes av Johan Dahlie stiger Kristofer Kide, der oplyste, at han har været i verkets tjeneste fra den til nikkelariften begyndte og som ledet driften i de forekjørlige gruber.

Man besigtigede først Meinkjærgruberne, der fra 1874 og indtil 1883 var de gruber, hvorfra verket hentet sin største malmforsyning. Man maatte imidlertid nøie sig med at iagttage dagaafløbningerne av de i 1883 forlattede drifter, der nu for det meste formædet vand, ty og bratte er utilgjængelige. Gruberne er bygget på grænsen av gneis og en mørk gabbro, hvilken bergart udfylder en skjalformig indsænkning i gneisfjeldet. Gabbroen har ingen stor utetrækning kanske en halvhundrede m. i tvermaal. Den største avbygning er først i gabbroens O. side, hvor den saakaldte søndre "Meinkjær grube" angaves at være avstykket en 50 m. efter faldet og udrevet til siderne i ikke ubetydelig længde. Drifternes nordlige del hæver sig efter grænsen av gabbroen i vestlig retning. "Nordre Meinkjær" er drevet efter den N.V. grænse mellem skifer og gabbro med morsat fald av søndre Meinkjær; angaves at være nedrevet en 15-20 m. efter faldet. Malmen er avbygget fra dagen av, som der er store dagaafløbninger, der gir indtryk av ruin og forlathet. Grubernes maskineri er borttaget ^{og faring} og skakthjuling saamenstyrtede. Magnetkis kunne ses gjensiddende i ~~små~~ partier av og til i grubafløbningerne, men egnelige ertsanbrud fandtes ikke ved dagen, lige som der heller ikke i gruben kunde angis noget større ertsanbrud med nogenlunde rikholdig malm. Verket har maling og frist på 4 gruber ved Meinkjær: 1) "Meinkjær Grube" 2) "Lille Meinkjær Grube" 3) Meinkjær skjerp i vestlig retning 4) Meinkjær skjerp i østlig retning. Hr. Kide antog, at et litet skjerp 30 - 40 i s.v. retning fra "Nordre Meinkjær" skulde være "Lille Meinkjær Grube". Dette var en skjerpning udrevet av avdøde Johan Dahlie for en 14 - 15 aar tilbage i et ~~små~~ litet gabbroparti, der viste imprægnation med magnetkis. Han antok han, at et litet skjerp som en gang indhævedes av Dr. Dahlie og som ligger i N.V. retning for de egentlige gruber skulde være Meinkjær skjerp i østlig retning.

ning." Hvor "Meinkjær skjerp i vestlig retning" laa, kunde han ikke angi. I den tid grubedriften ved Meinkjær var igang, betragtedes det hele som et felt, og det var kun i produktionsregnskapene at der anførtes hvad "Nordre Meinkjær" og "Søndre Meinkjær" leverede av malm hver for sig. I verkets årsberetninger anførtes snart "Meinkjær grube" snart "Meinkjær gruber."

I den av bergmester Dahll under 19. November 1864 til departementet for det indre avgivne beretning for 1863 anføres det om denne grube :

"Meinkjær grube indstilledes som avbygget den 11. Oktober, til hvilken tid driften begyndte i Nysteen gruber." Grundeieren ved Meinkjær er Jens Halvorsen Meinkjær.

Vissestad Grube ligger paa den Bamle fattigvæsen tilhørende Vissestadgårds grund. Er dreven paa en magnetkisanseamling i gabbro paa grænsen mellem gneis og gabbro. Grubens strøkretning er omtrent O.V. og dens fald næsten lodeet. Der er nedrevet en høj dagstrosse 15 - 16 m. lang i en brat skrånt mot V. med en bredde av 4 - 6 m. Trossens samle er avsynket, men gruberummet er nu fuldt av vand. Gruben er senest bearbejdet av Dr. Stoltz, men med uheldig resultat. Eide antok, at erte stod an i gruben. Denne grube mattedes av Dahll senest i 1878, likesom den samme da erhvervede særskilt muting paa Vissestad Grubes berghalds.

Dr. Stoltz havde ladet gjennemsøke en del av halogene og en del av den herved indvundne simple malm er oplagt ved grubeaapningen, likesom har Dahll for nogen år siden ladet gjennemsøke et parti grabety fra Dahlls ældre drifter hersteds, hvorved blev utlagt nogen lunde nikkelmalm "nr. 3". Alt i alt forefindes paa berghaldene kanske en 200 tons simpel malm, som muligens kan benyttes, naar nikke priserne igjen stiger.

Nysteen Grube ligger antagelig 3 a 400 m. i østlig retning for Vissestad grube, er dreven som dagstrosse mot øst, med en synkning paa strossesalens vestre side. Synken angaa til kanske at være en 8 til 10 fæter dyp. Fra denne skal være indrevet en ert mot øst i nogen fæter længde. Gruben har ikke været drøvet siden 1866 eller 67 og da av J. Dahll. Den malm, som stod an i gruben stiger ^{antok}

Kr. Råde for at være meget simpel. Ogsaa denne grube har været i Dr. Stoltz besiddelse.

Paa Nysteens grubes berghalde har J. Dahll muting av 12/10-85 og senere fristbevillinger. De gamle berghalde saa ut til at være helt gjennomgaaede, og der forefindes av det utskeddete oplagt en haug med simpel malm, kanske en 20 - 30 tons.

Bamle Grube. Gaar man østover i Nysteengrubens strøkretning, passerer man over en liten høide, hvor der ligger flere smaa gamle skjærpninger den ene efter den anden og ertsdraget synes ca. 60 m. fra Nysteens hoveddrift at gaa i et med Bamle Grube, der er dreven i knausens avhald mot øst som en meget stor dagstrosse mot vest i en længde av kanske 40 m. Strossen mot vest saa ut til at kunne være en 18 - 20 m. høi, driftens mægtighet ansløges til gjennomsnittlig 3 - 4 m. Gabbro anstaar paa driftens nordlige side, men skifer paa den sydligste. Grubens sider næsten lodrette.

Paa saalens utgaende skal en gammel synk været drevet, der nu imidlertid var overdækket. Derimot iagttokes en for nogen faa aar siden drevet synk, der laa nogen meter østenfor de gamle drifter, den var fylt med vand, men efter opgivende skal den malm anstaa saavel i bunden som i strosserne. Denne malmstoks utgaende blev fundet, idet fundet blottedes, da der foretokes en gjennemsøidning av gammel grubety. Synkens dyp angaves til 6 - 7 m. I dagkanten mot øst kunde der iagttas, at der anstod temmelig ren malm. Forresten kjendtes ikke noget ~~enkelt~~ egentlig ertsanbrud i den gamle grubedrift.

Bamle Grubes berghalde er særskilt mutede og fristede.

De gamle tyhauger er gjennemsøiddede; av den oplagte store størstedelen beholdning malmti er en del utskeddete av Dr. Stoltz, men senere av Dahll. Størsteparten av de oplagte hauger angaves at være nr. 2 malm med knappe 1 % ni. Litt malm som skriver sig fra den nyere skjærpningsdrift er antagelig bedre. De oplagte hauger indeholder kanske en 300 tons.

Baade "Nysteens grube" - "Bamle Grube" og endel av berghaldene ved Vissøstad grube angaves at ligge paa gaarden Nysteens grund. Florne Hils Klassen og Erling Klasen har imidlertid, efter hvaa der angaves, overdraget den dem som grundeiere ifølge bergverksloven til-

tilkomende rettigheter til Johan Dahll for en bestemt etrækning omkring disse gruber.

Som anført har Dr. Støltz omkring 1875 været i besiddelse af disse gruber (Viasestad - Nysteen - Bamle) på hvilke han efter opgivende satte adskillige penge overstyr. Skal der iøvrigt være verseret process mellem ham og Dahll, men da gruberne faldt i det fri for Støltz havde erhvervet utmaal, men da gruberne senere har ligget i det fri, er de gamle utmaal ikke længere gjældende.

Hansaas grube ligger omtrent i linje med de 3 sidst anførte gruber, men flere hundrede meter i øst. Denne grube bygger ogsaa på gabbro i grænsen af skiffer. Det avbyggede rum er mere regelmæssigt end ved de andre gruber, idet gruben erbygget omtrent i et og samme plan, der stryker nr. 6 og falder en 70° mod V. Gneis anstaar i det liggende gabbro i det hængende.

Der er nedrevet en synk 8 - 10 m. dyp og fra denne avbygget mod syd, hvor der er gennemslag med dagen en 4 - 5 m. lavere end synkene dagsåpning. Gruben drevs af Dahll 1875 - 76 under ledelse af stiger Chr. Næss.

En 30 m. i vestlig retning fra søndre dagsåpning findes et skjerp, der angives at ha været drevet 1864, og hvorfra der skal være indbragt et litet parti rik malm (42 %) det er en dagstrosse med stræk NV - SO drevet i gabbro. Nu anetod ingen malm, ligesom efter opgivende der heller ikke i den øvre grube skal anstaa nogensomhelst malm af betydning. Den betegnedes af stigeren Kr. Eide som yderst utømt.

Skaugen grube ligger en 3 fjerdingvei i NV retning fra grubefeltet Viasestad - Bamle på gården Skaugens grund. Denne grube drevs af Johan Dahll i årene 1875 - 77 og har fra 12/9-77 ligget under friet. Noget besigtigelse har her ikke fundet sted, da Johan Dahlls stiger, som skulde påvise gruben, ikke havde været ved gruben siden den blev indstillet og havde vanskelig for at finde gruben, som ligger mitt inde i skogen. Mens man ledte efter gruben havde man anledning til at iagttage, at der her er et betydelig gabbrofelt, der udbreder sig omkring Skaugens gårdene og ialfald øst for disse strækker sig nedover skovmarken i ikke liten utstrækning. Ved Skaugen grube er der avsynket en skakt, der angives til 12 a 13 lugter dyp, og fra denne skal der være utlænket

i nordlig og sydlig retning ved ertsdrift. Nogen meter nordenfor skakten er drevet en synk, der kun skal ha et ganske ringe dyp. Drifterne var vandfyldte og i dagen var kun ubetydelig roser av magnetkis at se, mens der lå et stort bradvandebaand mellem begge drifter. Gruben synes at være omgitt av gabbro paa alle sider. Bergarten i gruben varefter berghaldene at dømme den almindelige mørke nikkelgabbro, mens sidestenen er en lysere varietet. Berghaldene har en betydelig størrelse saa malmforingen saa ha været liten, da ifølge indberetningerne kun ca. 1800 tønder malm er utbragt herfra. Ertsføringen angaves at ha været betydelig i dagen, men smalnede av mot dypet; malm slik den er skal anstaa i gesenket og i orten mot N. I berghaldene findes kun ubetydelig med magnetkisholdigt ty.

Samme dag besigtigedes et par skjærp, der ligger i nærheten av denne grube, og som paavistes av Ole Knudsen Nanset, der kom til stede under befaringen. Det ene benevnedes "Næste skjærp" og ligger nogle hundrede meter nord for Skaugen grube i gabbro med flak av skiffer. Der var her indrevet en dagstrosse og paa denne nedrevet en synk. Spredt i gabbroen saaes enkelte malmroser. Dette skjærp angaves at være drevet av Dahll, samtidig med at Skaugen grube var i drift.

Endvidere besigtigedes en skjærpning ca. 300 m. i SO fra Skaugen grube, hvilken skjærpning angaves at være foretagen av Kemarch i Brevik. En liten synk var nedrevet i Gabbro, hvor der viste sig indsprængt litt svovlkis og magnetkis, men spredt i smaa og ubetydelige roser. Man antok, at et av disse skjærpninger maatte være det "Skaugen Skjærp", som Dahll har holdt i frist.

Den følgende dag (5. August) paaviste imidlertid Andreas Jensen Skaugen det av ham den 12. Februar 1877 muede og senere til Johan Dahll overdragne skjærp, som skulde være det rette "Skaugen Skjærp", der ligger kanske en 500 m. i NO for Skaugen grube. Flere steder omkring skjærpet ses rustflekke i gabbroen og paa enkelte steder, hvor der er gaaet med nogen faa skud vises indspræng roser av magnetkis. Andreas Jensen hadde først overdraget sit fund til

Bsmarch, der neddrev en synk paa et par lægter, men derpaa overgav skjærpet igjen, da nikkelgehalten var for liten. Derpaa blev skjærpet overdraget Dahll, som imidlertid ingen undersøkelse har gjort ved det.

Samme dag paaviste Andreas Jensen nogen uetydelige skjærpninger i en knause liggende indenfor hans jorder paa Skaugen gård. Knausen bestod av en gabro av rustfarvede skiferbaand, flere steder iagttas små roser magnetkis.

Likeledes besigtigedes en skjærpning straks i vest for gården paa den anden side av dalføret, hvorigjennem veien ligger. Ogsaa her anstod mørk gabro med indsprængte roser av magnetkis.

Denne skjærpning var ifølge opgivende foretagen av Dahll, der imidlertid halde overgit det igjen.

Geschworneren fik ved befaring av partiet omkring Skaugen det indtryk, at en rationel undersøkelse av det her optrædende gabroparti måtte kunne bli av ikke liten montanistisk interesse.

H. A. *Karsen*
15-6-16.